

Den næste sag på dagsordenen var:

Anden behandling af forslag til lov om bekæmpelse af flyvehavre.

(Første behandling findes i tidenden sp. 2131, udvalgets betænkning i tillæg B. sp. 705).

Der var stillet 4 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer, ændringsforslagene og spørgsmålet om lovforslagets overgang til tredje behandling sættes til forhandling under ét.

Udvalgets ordfører (Chr. Thomsen): Udvalget har holdt 3 møder og modtaget besvarelse fra landbrugsministeren af en række spørgsmål. Der er stillet nogle ændringsforslag, som jeg ganske kort skal omtale.

Ændringsforslag nr. 1 til § 1 går ud på i stk. 2 efter ordet „grusgrave“ at tilføje: „samt offentlige lossepladser“.

Ændringsforslag nr. 2 går ud på at tydeliggøre lovforslagets § 1.

Hensigten med ændringsforslag nr. 3 til § 2 er at lette pligten til at afgive erklæring for ejere, der ikke har ejet jorden i 1 år. Dermed er der tænkt på f. eks. arvinger, som ikke kan have kendskab til, hvorvidt der findes flyvehavre på jorden.

Ændringsforslag nr. 4 til § 4 drejer sig kun om at tydeliggøre stk. 2 i denne paragraf.

Udvalget har modtaget henvendelse fra en fabrikant, der fremstiller sneskærme af halm. Jeg vil i den anledning gøre opmærksom på, at lovændringen ikke forbyder anvendelse af sneskærme af halm, men kun pålægger et ansvar, hvis der findes flyvehavre i dem. Det må være muligt til dette brug at fremskaffe halm, der er flyvehavrefri.

Udvalget kan anbefale lovforslaget til vedtagelse med de af landbrugsministeren tiltrådte ændringsforslag.

Landbrugsministeren (Skytte): Jeg vil gerne takke udvalget for det arbejde, det har udført i forbindelse med dette lovforslag.

Hermed sluttede forhandlingen.

Ændringsforslagene nr. 1 og 2, § 1, således ændret, ændringsforslag nr. 3, § 2, således ændret, § 3, ændringsforslag nr. 4, § 4, således ændret, og §§ 5-9 vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden: Lovforslaget går nu til fornyet behandling i udvalget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Anden behandling af forslag til lov om udlån til arbejderboliger på landet.

(Første behandling findes i tidenden sp. 2020, udvalgets betænkning i tillæg B. sp. 707).

Der var stillet 1 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Formanden: Sammen med denne sag foretages den følgende sag på dagsordenen, nemlig:

Anden behandling af forslag til lov om tillæg til lov om opførelse af arbejderboliger på landet.

(Første behandling findes i tidenden sp. 2021, udvalgets betænkning i tillæg B. sp. 707).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagenes paragraffer, ændringsforslaget og spørgsmålet om lovforslagenes overgang til tredje behandling sættes til forhandling under ét.

Udvalgets ordfører (Bladt): Må jeg indledningsvis sige, at det nu er på tide, vi får gennemført de to lovforslag. På grund af kommissionsbehandlingen blev lovforslagene fremsat på et senere tidspunkt, end det ellers er tilfældet med den årlige ud-

[Bladt.]

lånslov. Dertil kommer, at udvalgsbehandlingen grundet på forskellige omstændigheder er trukket i langdrag. Forholdet er imidlertid dette, at ansøgerne nu med utålmodighed venter på besked, så de kan komme i gang med det forberedende arbejde. Jeg vil derfor udtale håbet om, at vi i fremtiden kan få udlånsloven færdig inden for en rimelig frist, i december måned.

Udvalget har afholdt 4 møder og har herunder haft samråd med landbrugsministeren. Der er af udvalget stillet en række spørgsmål, som er blevet skriftligt besvaret. Da der i udvalget blev udtalt tvivl om, hvorvidt der stadig var et rimeligt behov for disse arbejderboliger, har man bl. a. indhentet oplysninger for de 3 sidste finansår med hensyn til antallet af kvalificerede ansøgere og disses fordeling på de enkelte amter. Jeg kan herom oplyse, at jordlovsudvalget for de 3 år har modtaget i alt 2 493 ansøgninger i henhold til lovens afsnit III og IV. Af disse er 266 afvist. Det er ca. 11 pct. Man må derfor gå ud fra, at der stadig er et rimeligt behov for dette byggeri.

Det har været karakteristisk for behandlingen af de 2 lovforslag i udvalget, at vi i meget ringe omfang har beskæftiget os med lovforslagenes indhold. I betragtning af, at lovforslagene indeholder en række ændringer, endog ret væsentlige ændringer, er udvalgsbehandlingen i sig selv en kompliment til kommissionen, som har udarbejdet udkast til lovforslagene.

Jeg finder derfor ikke anledning til at omtale enkeltheder i forslagene; lad mig nøjes med at nævne, at vi nu har løst 2 vigtige problemer. Lånenes afdragstid er nedsat fra 142 år til 60 år, uden at der sker nogen væsentlig ændring i rente- og afdragsvilkårene. Endvidere er problemet ved ejerskifte løst på den måde, at staten i de tilfælde, hvor der ikke findes kvalificerede købere, kan overtage ejendommen på nærmere fastsatte vilkår.

Der er dog en ting, som der hersker lidt

uklarhed over. Det drejer sig om § 3, stk. 2, i forslaget om udlån til arbejderboliger på landet. Her er indføjet den nye bestemmelse, at når debitor overgår til andet erhverv end normalt forefaldende arbejde på landet, kan statens jordlovsudvalg fastsætte, at halvårsydelsen forhøjes til 2,22 pct. af den oprindelige hovedstol. Dette er tiltrådt i udvalget. Men det spørgsmål melder sig: hvis nu en mand, som er overgået til et andet erhverv og har fået pålagt den højere forrentning, af en eller anden grund må opgive dette erhverv og igen bliver beskæftiget ved normalt forefaldende arbejde, vil han så igen kunne opnå den lave forrentning? Dette står der intet om i lovforslaget. Jeg er naturligvis klar over, at det kan være forbundet med visse administrative besværligheder, hvis en sådan omflytning fra den lave til den højere rente eller omvendt skulle blive almindelig. Jeg tror dog, det kun vil komme til at dreje sig om undtagelsestilfælde. Men vi må regne med, at sådanne tilfælde kan forekomme, og så var der dog en vis rimelighed i, at en sådan mand igen fik adgang til at opnå den normale rentelepelse.

Jeg vil dog ikke lægge mig fast på dette, men bede den højtærede landbrugsminister udtale sig om det; ellers vil jeg i hvert fald henstille, at vi får lejlighed til mellem anden og tredje behandling at drøfte spørgsmålet i et samråd for at se, om der skulle være anledning til at stille ændringsforslag.

Under udvalgsarbejdet har der været en længere drøftelse om en ny finansieringsform for dette byggeri. De konservative medlemmer af udvalget har ud fra et principielt synspunkt argumenteret for, at staten ikke bliver långiver, men at disse arbejderboliger belånes gennem private pengeinsitutter mod statsgaranti. Den rentelepelse, som loven nu indeholder, skulle så kompenseres med en eller anden form for tilskud, således at låntagerne ikke kom til at betale mere.

De øvrige partiers repræsentanter i ud-

[Bladt.]

valget har ikke kunnet tilslutte sig disse synspunkter og mener, at loven har virket tilfredsstillende i sin nuværende form.

Ved afslutningen af udvalgsarbejdet har de konservative medlemmer af udvalget fremlagt udkast til 16 ændringsforslag til lovforslaget om opførelse af arbejderboliger på landet. Disse ændringsforslag ville faktisk betyde en helt ny opbygning af lovforslaget.

Udvalget har ikke haft mulighed for inden anden behandling at sætte sig ind i de mange nye og komplicerede ændringsforslag. De konservative har da også erkendt, at der ikke på nuværende tidspunkt er grundlag for realitetsforhandlinger om disse forslag; og som det fremgår af betænkningen, har man ikke kunnet nå at føre de fornødne forhandlinger med pengeinstitutterne om en nyordning; ændringsforslagene fremtræder derfor kun i udkast som bilag til betænkningen, og der skal ikke foretages afstemning om dem. Derimod er hele udvalget enige om, at forslagene skal henvises til undersøgelse og behandling i kommissionen angående statshusmandsloven. De konservative har taget det forbehold eventuelt inden udgangen af finansåret 1959-60 at ville fremsætte forslag til lov om ændring i de 2 love.

Endelig har udvalget drøftet det spørgsmål, som jeg fremdrog under lovforslagenes første behandling, om at skabe mulighed for indførelse af tillægslån i de ældre arbejderboliger.

Den højtærede landbrugsminister har over for udvalget givet udtryk for en villig indstilling, således som det også var tilfældet under første behandling. Han har imidlertid fundet det rigtigst, at dette problem gøres til genstand for en nærmere undersøgelse og behandling i kommissionen. Ministerens begrundelse herfor har udvalget kunnet tiltræde. Jeg havde naturligvis gerne set, at vi allerede nu kunne have gennemført en sådan reform. Men forhåbentlig når vi frem til et konkret resultat i næste folketingssamling.

Landbrugsministeren har til lovforslaget om udlån til arbejderboliger på landet stillet et ændringsforslag, som er af redaktionel karakter. Det er tiltrådt af udvalget,

og jeg kan herefter på hele udvalgets vegne indstille de to lovforslag til vedtagelse med det nævnte ændringsforslag.

Jeg vil dog gerne som mit partis ordfører gøre et par korte bemærkninger med adresse til de konservative. Partiet er kommet ind på en helt ny linje i denne lovgivning. Det samme så vi jo også ved behandlingen af statshusmandsloven, hvor partiet ønskede en drastisk nedskæring af udlånsbehovet. Det er naturligvis en ærlig sag at ændre standpunkt, men jeg kan med min bedste vilje ikke se, hvad man vil vinde ved at ombytte statslånet med en tilskudsordning. Er der penge sparet ved dette? Har man dårlige erfaringer med loven, som den er nu? Det mener jeg ikke vi har. Vi opererer med et årligt udlånsbeløb på omkring 20 mill. kr. Men det er jo ikke spildte penge. Selv om der ligger en statsstøtte i den billige rente, så vender en del af pengene dog tilbage igen.

Der tales tit om det høje omkostningsniveau, særlig inden for landbruget. Jeg vil gerne spørge den ærede konservative ordfører, om man tror at kunne bidrage til at holde omkostningsniveauet nede ved gennemførelse af den finansieringsordning, som partiet har foreslået. Jeg tror, at byggeriet bliver dyrere, og jeg tror også, det bliver det første skridt til at få dette byggeri ind under den almindelige boligstøttelov.

Det tidligere konservative medlem af tinget hr. Fibiger har gang på gang ved behandlingen af denne lov sagt, at det er en god lov, og at det er gode og billige huse, der bygges efter denne lov. Jeg synes, de konservative skulle tænke lidt over disse udtalelser af deres partifælle hr. Fibiger.

Heick: Da mit partis ordfører ikke kan være til stede her i salen ved behandlingen af de to lovforslag, skal jeg på mit partis vegne anbefale, at man stemmer for lovforslagene. Venstre mener, at skal vi yde generel statsstøtte til boligbyggeri, er det mest naturligt at yde støtte til arbejderboliger på landet. Det drejer sig her om en befolkningsgruppe, som har sværere ved selv at skaffe sig boliger end de fleste andre befolkningsgrupper i Danmark. Det viser sig også, at de boliger, der er bygget under

[Heick.]

denne lov, alt andet lige, er billigere, end hvad der ellers er præsteret af boligbyggeri herhjemme.

Den ærede ordfører for socialdemokratiet, der også var ordfører for udvalget, gav her en udførlig gennemgang af betænkningen, som jeg derfor ikke skal gå nærmere ind på. Jeg vil blot sige et par ord til det ærede medlems bemærkning om, at heller ikke venstre havde kunnet tilslutte sig den konservative tanke om at overgå fra statslån til statsgaranti. Der står dog i betænkningen, at vi ikke kunne give tanken tilslutning på nuværende tidspunkt. Hvis det derimod efter kommissionsbehandlingen måske skulle vise sig, at man på rimelig måde kan overgå fra den nuværende statslånsform til en form med statsgaranti, er venstre principielt tilhænger af en udvikling i den retning.

Jeg vil altså anbefale en positiv stillingtagen til disse to lovforslag.

Clausen (Olufskjær): I det konservative folkepartis bestræbelser for at finde områder, hvor det er muligt at nå frem til besparelser for staten, områder, hvor statens investeringer ikke er nødvendige, har vi i udvalget angående arbejderboliger på landet søgt at gå en anden vej end den hidtil fulgte med statsudlån til dette byggeri. Når vi har gjort det, er det for også på dette område at kalde på færre midler fra staten og derigennem stille mindre krav til skatteyderne. Vi har derfor for at åbne muligheden for en skattenedsættelse på 20 mill. kr. — det beløb, som denne lov årligt kalder på af skatteydernes penge til udlån — arbejdet for, at man lader denne udlånsvirksomhed afløse af en statsgaranti over for pengeinstitutterne, der så skulle indtræde med et udlånsbeløb af tilsvarende størrelse, som den nuværende udlånsmasse beløber sig til. Det undrer mig, at det ærede medlem hr. Bladt synes, at 20 mill. kr. er få penge. Jeg ved ikke, om man er vant til at regne med større penge på den egn, han er fra; for mig er det i hvert fald store penge.

Vi har udarbejdet udkast til et forslag herom, men da der ikke har været den fornødne tid til at forhandle med pengeinstitutterne, idet lovforslaget skal være færdigt nu, for at byggeriet kan påbegyndes

til rimelig tid, har vi afstået fra at kræve ændringsforslagene sat under afstemning her i tinget, idet det samlede udvalg har anbefalet landbrugsministeren at lade vort forslag behandle i den kommission, der arbejder med statshusmandsloven m. m.

Vi har med forslaget ikke villet forringe de vilkår, hvorunder de nuværende ejere sidder i arbejderboligerne på landet. Vort forslag indeholder en driftstilskudsordning, der skal indbetales til det pengeinstitut, hvor lånet er optaget, og som udgør forskellen mellem den ydelse, der er foreslået i landbrugsministerens forslag, og den til enhver tid gældende rente for tilsvarende lån i et pengeinstitut. Det vil med det nuværende renteniveau svare til et årligt tilskud på et lignende beløb som det, der i dag gennem m²-tilskud gives til et parcelhus i byerne. Det årlige tilskud vil ligeledes nogenlunde svare til den rentelepelse, der i dag efter landbrugsministerens forslag gives ejerne af disse statslåns huse. Det vil således heller ikke blive dyrere for staten end i dag, når den nugældende rentelepelse går lige op med det tilskud, der i vort ændringsforslag er tale om.

Vort forslag åbner mulighed for byggeri i samme omfang som hidtil, både hvor det drejer sig om boliger opført af arbejdere og boliger opført af landmændene selv. Da ministerens forslag i modsætning til tidligere love ikke nødvendigvis kræver behandling af årlige udlånslove til arbejderboliger, har vi i betænkningen bemærket, det vil jeg gerne fremføre her, at vi eventuelt inden udgangen af finansåret 1959-60 vil fremsætte forslag om ændringer i de 2 love, vi her behandler. Under de fremførte omstændigheder vil vi i år stemme for begge lovforslag.

Af flertallets udtalelser fremgår det, at det ikke har kunnet tiltræde de ændringer, som er foreslået af os, på nuværende tidspunkt. Det glæder os, at ingen af partierne har afvist vort forslags tanke og idé; der er altså et begrundet håb om, at den tanke, vort ændringsforslag indeholder, på et senere tidspunkt kan finde fornødent flertal her i salen, og ingen kan glæde sig mere hertil end skatteyderne ude på landet.

Fuglsang: For os kommunister har denne lovgivning om landarbejderboliger og dens

[Fuglsang.]

grundlæggende princip, at staten yder billige lån til lovgivningens gennemførelse, altid stået som en absolut nyttig og god foranstaltning, som også i praksis har vist sin værdi, og derfor kan jeg i hvert tilfælde sige på mit partis vegne, at vi afviser både tanke og idé i de ændringsforslag, som er skitseret af det konservative folkeparti, og som i virkeligheden tilsigter en principiel ændring i denne lovgivning. Det, som det konservative folkeparti tilstræber, og det, som vil blive resultatet af deres forslag, vil jo ikke blive en billigørelse af dette byggeri; det vil ikke betyde, at det bliver lettere for landarbejderne, der vel nok er en af de dårligst stillede befolkningsgrupper i vort land, at få et bedre sted at bo.

Af den konservative ordfører motiveres forslaget med, at det vil betyde en lettelse for skatteyderne. Jeg vil næsten tro, at det ikke alene er skatteyderne, som dette parti har haft i sine tanker, men også en helt anden gruppe borgere. Det, som i hvert tilfælde bliver det praktiske resultat, hvis de konservative tanker og ideer bliver til virkelighed, er, at man i høj grad varetager den private kapitalers interesser, idet man så at sige fjerner staten som konkurrent på lånemarkedet og derved sikrer den private kapital større fortjenester. Når man ser på det overskud, som bankerne netop har haft i de senere år, afgiver det konservative forslag tydeligt et eksempel på hensigten: at tage fra de små, der har mindst at stå imod med, og give til dem, der så sandt i disse år har været i stand til at have deres på det tørre.

Derfor vil vi stemme for lovforslaget, således som det foreligger, og gå imod de af de konservative skitserede ændringsforslag og de tanker og ideer, der ligger bagved.

Landbrugsministeren (Skytte): Der er grund til at understrege et par af de bemærkninger, der faldt under debatten. Jeg lagde mærke til, at udvalgets ordfører fremhævede, at det nu var på høje tid, at vi fik dette forslag gennemført, samtidig med at han udtalte håbet om, at vi fremtidig skulle få gennemført lignende love inden udgangen af december.

Jeg vil gerne understrege, at det vil jeg tillægge meget stor betydning af hensyn

til lovenes administration, og jeg vil gøre mit for, at det kan lade sig gøre, ved at fremsætte forslagene for det kommende år på et tidligere tidspunkt, end det skete denne gang, hvilket jo havde sin årsag i den kommissionsbehandling, der lå forud.

Udvalgets ærede ordfører spurgte om, hvordan jeg ville se på en ændring af den bestemmelse i udlånslovens § 3, stk. 2, hvori det nu er foreslået, at man kan forhøje renten, når en indehaver af en arbejderbolig går over til andet erhverv, således at han, når han eventuelt gik tilbage til landbrugserhvervet, kunne få rentelettelsen på ny. Jeg er villig til i udvalget at drøfte dette spørgsmål og, hvis udvalget ønsker det, at stille et ændringsforslag, der tager hensyn hertil.

Jeg er indforstået med, at forslaget om istandsættelse af gamle boliger tages op til nærmere drøftelse i den kommission, som stadig virker og arbejder med andre grene af landbrugslovgivningen.

Jeg finder det rimeligt, at også de konservative udvalgsmedlemmers ændringsforslag henvises til behandling af kommissionen, og det bevirker, at jeg i og for sig ikke behøver at sige meget om forslaget. Jeg forstår, at forslagsstillerne selv er klar over, at forslagene godt kan trænge til en nærmere afklaring, og det er i hvert tilfælde umuligt for mig at overse, hvad der vil blive konsekvensen af denne ændring. Jeg skal derfor ikke tage endelig stilling til den, men blot i almindelighed advare imod at spolere en lovgivning, der har virket så godt, som denne har virket. Det er jo rigtigt, som det er fremhævet, at vi har fået bygget mange gode og billige huse, og vi skulle nødig i en strid om principper forfuske dette og gennemføre ændringer, som betyder en forringelse i forhold til det nuværende. Da forslaget som sagt nærmere skal behandles i kommissionen, vil jeg for min del vente med at tage endeligt standpunkt, indtil denne afvejelse har fundet sted.

Jeg vil gerne til sidst understrege, at det lovforslag, vi nu gennemfører, jo er tilrettelagt og drøftet i den kommission, der er nedsat, og det er bygget op efter en enstemmig betænkning fra denne kommission, hvor jo også de konservative var med. Derfor glæder det mig, at resultatet

[Landbrugsministeren.]

af forhandlingerne bliver, at lovforslagene kan gennemføres med tilslutning fra alle sider. Det er jeg meget taknemlig for.

Hermed sluttede forhandlingen.

Der foretoges først afstemning vedrørende forslag til lov om udlån til arbejderboliger på landet.

Ændringsforslaget, § 1, således ændret, og §§ 2-4

vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden: Lovforslaget går nu til fornyet behandling i udvalget.

Man gik dernæst til afstemning vedrørende forslag til lov om tillæg til lov om opførelse af arbejderboliger på landet.

Lovforslagets §§ 1-13 og dets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden: Lovforslaget går nu til fornyet behandling i udvalget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om udlån til foranstaltninger vedrørende staldhygiejne.

(Lovforslaget findes i tillæg A. sp. 2121, fremsættelsen i tidenden sp. 2938).

Lovforslaget sættes til forhandling.

Carl Petersen: Det lovforslag, vi nu har til behandling, går jo ud på en fortsættelse af en lovgivning, der har været gældende i en lang årrække, og hvorom man vist har lov at sige, at der har været stor interesse for den inden for dansk landbrug. Når den højtærede landbrugsminister nu har stillet forslag om en fortsættelse af denne lovgivning, må det vel betyde, at ministeren er af den opfattelse, at der stadig er brug

for støtte til fremme af de foranstaltninger, som det er lovens hensigt at søge fremmet. Jeg er enig med ministeren i, at der stadig er brug for en sådan lov om, at der kan ydes lån fra staten til disse formål, dels fordi det er så øjensynligt, når man rejser gennem det danske land, at der er mange gamle stalde, der i høj grad trænger til forbedringer, og dels fordi det også er mit indtryk, at der endnu er et stykke vej, før man er nået så langt, at man kan sige, at nu har vort smør nået sin absolut højeste kvalitet; for alle er vel enige om, at staldhygiejnen spiller en væsentlig rolle for kvaliteten af smørret og mælkeprodukter i det hele taget.

Alene af disse to grunde skulle man mene, at der havde været stærk efterspørgsel efter de midler, staten her har stillet til rådighed ved denne lovgivning, men til trods herfor viser det sig, at kun halvdelen af de midler, der er stillet til rådighed i finansåret 1957-58, er brugt. Det fremgår af de lovforslagets ledsagende bemærkninger, at det er sådan. Når det forholder sig sådan, stiller man uvilkårligt det spørgsmål til sig selv: hvorfor? Det er ikke uden interesse at få dette besvaret, for der må jo være en grund.

Nu er det ikke min mening, at jeg vil afæske den højtærede minister noget svar eller nogen redegørelse for dette forhold, da jeg regner med, at et sådant svar må hvile på ministerens egne, lad mig sige landmandsbetragtninger, og det kan derfor ikke klare spørgsmålet bedre end de betragtninger, ordførerne hver for sig kan anstille om dette spørgsmål. Jeg har selv gjort mig mine tanker om forholdet, og de går i den retning, at det er de gennem en ret lang tid lave smørpriser, der har været den væsentligste årsag hertil, selv om jeg jo må erkende, at netop dette forhold vel i grunden burde have animeret til en stærkere udnyttelse af loven ud fra betragtningen om, at en bedre kvalitet giver chancer for bedre placering på afsætningsmarkedet.

Jeg kunne vel tilføje, selv om det ikke har direkte med dette forslag at gøre — men i høj grad indirekte har forbindelse med det — at den lave smørpris, der har været, vel også burde have animeret til en billig-gørelse af vor mejeridrift. At det kan gøres